

3. Foreign Policy. White House. October 7, 2011 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.whitehouse.gov/issues/foreign-policy>.
4. Gates R.M. A balanced strategy/R.M .Gates// Foreign Affairs. January/February, 2009 The generals next war.//Foreign Policy. January/February, 2009.
5. National security strategy. Washington. May,2010 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/rss_viewer/national_security_strategy.pdf
6. Nomination Hearing to be Secretary of state Hillary Rodham Clinton // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.state.gov/secretary/rm/2009a/01/115/196.htm>
7. Nye J.S. Recovering American leadership./J.S.Nye//Survival. — 2008. — vol.50. — N°1
8. Obama Barack. Renewing American leadership // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.foreignaffairs.org/2007070/faessay86401/barackobama>
9. Remarks by president Barack Obama. Hradc and square. Prague.Czech republic // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.whitehouse.gov/the_press_office/remarks-by-president-BarackObama-in-Prague-as-delivered
10. Remarks of president Barack Obama to UN General assembly - as prepared for delivery. September 23,2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unausa.org/ga/Obama>
11. Remarks of president Obama in the Turkish parliament. The White House. 6.04.2009 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.whitehouse.gov/the_press_office/remarks-by-president-Obama-to-the-Turkish-parliament
12. The Nobel peace prize 2009 — Press release // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://nobelprize.org/nobel_prize/peace/loureats/2009/press.html

Баранова Т.

ПЕРСПЕКТИВИ ВИХОДУ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ ІЗ ЄС

У статті йдеться про переваги та недоліки Брекзиту для Великобританії та Європейського Союзу, а також можливі шляхи розгортання даного питання у контексті політичного та економічного становища Європи.

Ключові слова: Брекзит, ЄС, Великобританія.

Минуло більше року з того часу, як 23 червня 2016 року у Великій Британії відбувся референдум, що визначив її майбутнє – 52% англійців проголосували за вихід із Євросоюзу. Цей крок став визначальним у розвитку відносин між Об'єднаним Королівством та країнами ЄС і на даний час залишається одним із найбільш обговорюваних у світовій політиці.

Однією із причин цього є те, що вихід із Євросоюзу виявився досить довгим. 50 стаття Лісабонської угоди передбачає надання терміну довжиною у два роки для здійснення всіх офіційних процедур, яких потребує «розлучення».

Процес було запущено прем'єр-міністром Великої Британії – Терезою Мей, яка 29 березня 2016 року надіслала офіційного листа президенту Європейської Ради Дональду Туску. Із цього слідує, що дедлайн завершення процедури виходу Англії із Євросоюзу – 30 березня 2019 року.

Найскладнішою частиною процесу є укладання нових угод між Великобританією та урядами кожної із країн-членів ЄС. Варіантів розв'язання цього питання багато, але найбільш прийнятними є два:

- Укладання двосторонніх договорів між Лондоном та кожною країною Євросоюзу окремо;
- Загальний договір між Великобританією та ЄС.

В залежності від тих шляхів, які обиратиме Англія, і буде розгортатися розвиток її майбутнього політичного та економічного положення у світі.

Європейські політологи стверджують, що Брекзїт обернеться надзвичайно невдало для Британії. Більшість із них все ж схильні до думки, що розрив багаторічних зв'язків буде однаково болючим для обох сторін. Проте останнім часом з'явилися нові ідеї, прихильники яких стверджують, що вихід Англії із Євросоюзу принесе останньому тільки користь. Зокрема італійський політолог Алессіо Колоннеллі говорить:

«Хоч як дивно, сумно та ілюзорно це б не звучало, Європейський Союз міг би стати сильнішим без Об'єднаного Королівства. Брекзїт вивільнив найслабші зв'язки» [2].

Він також підкреслює проблему «відтоку мізків» з Великої Британії, вказуючи цифри, що показують, що за останній рік більше 1300 університетських викладачів з ЄС залишили британські університети. На цьому все не завершується, адже значна кількість з них виїхала раніше, або планують виїхати, або змінили плани щодо переїзду до Великої Британії.

Серед недоліків Брекзїту також можна виділити незрозумілу ситуацію із громадянами Великобританії, які знаходяться за кордоном, адже їх право на вільне пересування і захист, які гарантувалися раніше членством у ЄС, зараз під сумнівом.

«Багатьох громадян ЄС у Великій Британії та британців, які живуть за кордоном, хвилює їхній статус після того, як станеться Брекзїт. Деякі бояться, що їх депортують, якщо їхні права як громадян ЄС не будуть гарантовані», – пише з цього приводу BBC [4].

Мова йде про 3,2 млн європейців, які проживають у Великій Британії, та 1,2 млн британців, які проживають у 27 країнах ЄС.

Проте найбільш вагомими політологи вважають економічні наслідки Брекзїту. Вони стверджують, що він уже спричинив певний відтік інвестицій, скорочення доходів населення та зростання інфляції.

Вони також наголошують, що економічно Велика Британія більш залежна від ЄС, аніж ЄС від Великої Британії. За їхніми твердженнями, 44% британського експорту йдуть до ЄС, 48% іноземних інвестицій у британську економіку надходять з ЄС. Тому вони повторюють думку, вже висунуту раніше Колоннеллі:

«Іронія в тому, що тікаючи від Європейського Союзу, що на їхню думку розвалювався, прибічники Брекзиту натомість зробили його сильнішим. Виборці у Франції та Нідерландах відкидають популізм, а політики в Брюсселі та Берліні переключилися на реформи та заходи з підтримки ЄС» [3].

За підрахунками, Брекзит коштуватиме Британії 140 млрд фунтів стерлінгів, що становить 7,5% ВВП, або ж еквівалентний втратам 300 млн фунтів щотижня протягом восьми років.

Незважаючи на це, англійські політики на чолі із прем'єр-міністром Терезою Мей не втомлюються повторювати, що Брекзит принесе Англії лише користь, а також закликає мислити масштабно і дивитися у майбутнє.

Серед позитивних наслідків Брекзиту вони зазначають:

- Збільшення потоку туристів;

Причиною цьому падіння курсу фунта, яке на перший погляд є виключно негативною рисою. Проте англійці намагаються мислити практично і кажуть, що збільшення кількості туристів, а отже, і їхнього внеску, в тому числі валютного, у економіку країни, принесе свої плоди.

- Розвиток рибної торгівлі;

Британці сподіваються повернути собі першість на ринку торгівлі, зокрема у сфері морепродуктів, яка довгий час вважалася Європейським Союзом не прибутковою і не вигідною для розвитку у Англії.

- Розвиток бізнесу вцілому;

Колишній гендиректор Британської торговельної палати Джон Лонгворс вважає, що після того, як економіку буде перебалансовано, Британія перетвориться на найкраще місце для ведення бізнесу.

«Справжня перевага Брекзиту – це значний шматок ВВП, не згадуючи вже про торговельні угоди, які ми укладемо з усім світом», – говорить він [5].

Він також стверджує, що британці більше не дотримуватимуться протекціоністських правил, нав'язаних ЄС і зможуть підтримати власних малих та середніх експортерів.

- Право на розробку синтетичного алкоголю;

Одним із найбільш цікавих позитивних пунктів Брекзиту, є перспектива розвитку англійцями синтетичного алкоголю, який за їх твердженнями, не буде викликати почуття похмілля. Така ідея виникла у британців ще декілька років тому, проте уряд Євросоюзу її не підтримав, адже за його законами виробництво таких препаратів заборонене. Тепер же, Англія має повне право на розробку надзвичайно перспективної, за їхніми словами, не тільки для економіки, сфери бізнесу [6].

The Telegraph доповнює цей список і нараховує близько ста позитивних наслідків Брекзиту для Великої Британії, підсумовуючи це словами:

«Коротко кажучи, Британія залишиться ключовим гравцем на світовій сцені. Насправді, Британія буде навіть більш потужнішою, бо матиме одну річ, якою можуть насолоджуватись лише кілька європейських націй: свободу вирішувати власну долю» [1].

Із усього вищевказаного, ми можемо зробити висновок, що Брекзїт безперечно має як позитивні, так і негативні сторони. Розвиток майбутніх подій на світовій, а зокрема на європейській арені, багато в чому визначаються кроками, які буде робити Англія на своєму шляху, а також подальшими діями інших країн-членів ЄС та їх «цивілізованістю».

Все ж, для нас залишаються відкритими питання:

- Чи поверне собі Велика Британія першість на світовій арені?
- Якими насправді будуть наслідки «розлучення Англії із Євросоюзом» для самого ЄС?
- Чи стане Брекзїт першим кроком на шляху до краху Європейської Спільноти?
- Чи оберенеться Брекзїт крахом для самої Англії?

Проте відповідь на них зможе дати лише майбутнє.

Список використаної літератури:

1. Benett, A. 100 reasons why Brexit was a good thing // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.telegraph.co.uk/news/2016/09/30/100-reasons-to-embrace-brexit/>
2. Colonnelli, A. Europe will be stronger without Britain // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.independent.co.uk/voices/brexit-talks-europe-negotiations-stronger-without-rejoin-cancel-eu-welcome-come-crawling-back-a7798956.html>
3. Gallo, A. Brexit could make Britain weaker and strengthen the EU / A. Gallo, A. Aney, T. Pan, P. Morenes // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.weforum.org/agenda/2017/04/brexit-european-union-negotiations/>
4. Hunt, A. Brexit: All you need to know about the UK leaving the EU / A. Hunt, B. Wheeler [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bbc.co.uk/news/uk-politics-32810887>
5. Longworth, J. Why Brexit is better for the UK // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.thebanker.com/World/Western-Europe/John-Longworth-why-Brexit-is-better-for-the-UK?ct=true>
6. Nagesh, A. What good has come out of Brexit // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://metro.co.uk/2016/10/26/what-good-has-come-out-of-brexit-6216023/>

Білик В.

Е-ДЕМОКРАТІЯ ЯК ІННОВАЦІЙНА ФОРМА НАРОДОВЛАДДЯ

Стаття присвячена проблемі становлення та розвитку різних форм демократичного устрою в контексті нових інформаційних викликів. Показано, що моделі демократичного устрою кожної країни своєрідні і не зводяться до якогось уніфікованого набору інститутів і правил. Розкривається розуміння електронної демократії, як найбільш ефективного способу розв'язання проблем, які стосуються безлічі людей. Визначено, що демократія доповнює традиційні інструменти демократії і є тісно взаємопов'язаною з ними.